

І ДОСІ СНИТЬСЯ АФГАН...

ВОЇНИ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ

Кандагар, Саланг, Кабул, Джелалабад... Ці назви міцно й на довгі роки засіли в пам'яті тих, кого ми називаємо воїнами-афганцями. Що пам'ятають ці люди, які пройшли ту війну, чим живуть вони зараз? Чи їх все ще непокоять афганські сни, чи намагаються вони стерти з пам'яті все побачене там і пережите? Втім, задовольнити людську або навіть журналістську допитливість, змушуючи кожного разу занурюватися у нелегкі спогади, тривожачи і без того раними душі, мабуть несправедливо відносно колишніх воїнів-інтернаціоналістів. Ці спогади лише їхні і більшість з них не хочуть ними ділитись. Разом з тим, людська пам'ять про наших земляків, крізь долю яких пройшов Афганістан, теж не повинна бути втрачена. Тож, коли хтось із учасників бойових дій, при відвертій розмові, і починає розповідати про ті події, якось не хочеться ставити зайві питання чи переривати...

Двадцять шість років тому для Віталія Васильовича Калінчука з с.Дубиці закінчилися жахи афганської війни. Однак, його життя і досі тісно пов'язане з Афганістаном, де він два роки був механіком-водієм БМП окремого десантного батальйону мотоманеврової групи. Період його служби припав у самий розпал тієї війни, відтак за плечима колишнього десантника – чисельні бойові виходи в гори, десятки бойових операцій, безкінечні рейди по піщаних пустелях та гірських перевалах з боями, вбитими, пораниеними... І хоч сам він вцілів, проте душевні рани від тих пережитих подій досі не зарубцювалися, часто нагадують тривожними снами, а ще нагородами: медалями "За відвагу", "Воїну-інтернаціоналісту", "Відв'язного афганського народу" та ін.

Народився Віталій у 1966 році, в багатодітній родині. Після навчання у Прикладницькій середній школі здобув фах тракториста. Затим, коли надійшов строк призову на військову службу, як і всі хлопці у ті часи, мріяв потрапити у елітні ПДВ. І спеціально до цього готувався: у системі ДОСААФ ходив на водійські курси, займався парашутним спортом, здійснивши три стрибки. Відповідно, служити потрапив у десантні війська. Курс молодого бійця проходив у навчальній дивізії повітряно-десантних військ, що знаходилась у Литві. Після успішного закінчення цієї підготовки, отримавши військову спеціальність механік-водій бойової машини 1-го класу, Віталій Калінчук був направлений на подальшу службу в Афганістан, в місто Кабул, де дислокувався їхній парашутно-десантний полк.

В Афганістані відслужив рівно два роки, як кажуть, від дзвінка до дзвінка, - поринає у спогади колишній десантник. - Символічно, що потрапив до цієї країни у визначний день – 9 травня 1984 року і покинув її теж 9 травня 1986-го. Для мене цей пам'ятний день Перемоги виявився ще й неабияк щасливим, адже у той перший день в Афганістані міг загинути, так і не ступивши на його землю... А було це так. З Союзу в Кабул тоді одночасно летіли два літаки Іл-76 – наш, з молодим поповненням, і поштовий. Наш літак Кабульський аеродром чомусь спочатку не прийняв, тож

першим на посадку пішов поштовий Іл-76. Його й збили ще в повітрі душмани, які засіли в довколишніх горах. Ми ж приземлились лише ввечері, а другого дня нас послали збирати в окрузі вцілілу пошту з-поміж уламків того збитого літака, серед яких міг бути і я зі своїми послуживцями. Отак, можна сказати, з першого свого дня й потрапив на війну.

База їхнього окремого десантного батальйону знаходилась безпосередньо в Кабулі, однак, за словами Віталія, там вони майже не перебували і приїжджали туди лише, щоб поповнити запаси боеприпасів, продовольства, води, забрати чи відправити пошту, що для солдат було не менш важливо. Натомість, весь час доводилось бути на бойовому чергуванні та тривалих рейдах-виїздах, виконуючи різні завдання, серед яких найчастішими були: охорона і проведення колон з технікою та вантажами, "зачистка" кишлаків, звідки по радянським солдатам вівся вогонь, забезпечення прикриття інших підрозділів тощо.

- Ми практично не вилізли з броні, бо кидали нас з однієї "гарячої точки" в іншу по всьому Афганістану, який я на своїй БМП-2 пройшов зверху до низу, - згадує далі воїн-афганець. - Десант завжди посилали туди, де найважче, а там не було й дня, щоб щось не траплялось. Особливо діставалося колонам, яких ми, зазвичай, супроводжували. Бувало, візьмемо на кордоні з Союзом сотню новеньких "Уралів", а поки приженем їх до місця призначення – половину духи розіб'ють дорогою. Але техніки не було шкода, гірше, що при цьому гинули та калічилися зовсім молоді хлопці, в тому числі і з нашого батальйону. На своїй БМП я поповивозив з бою пораниених – той без руки, той без ноги... Бачити все це у 19 років було жахливо. Війна – страшна штука. Мені й зараз стоїть в очах, як попереді моєї машини горить підбита духами техніка, як до мене на броню біжать вцілілі хлопці... А чи всі вони встигли вискочити з палаючих машин – розділятися ніколи, адже по тобі самому лупить душманський гранатомет та 30-міліметровий кулемет. Зупиняється теж не мав права, бо й свій екіпаж

угроблю. Зупинка в колоні, на яку напали духи – вірна смерть. Отож, підбиту техніку зіштвухеш, розчищаш шлях, і далі вперед. Діставалося часто і від ворожих мін та фугасів, від яких не допомагала і броня. Міни теж попадалися різні: вся техніка пройде без проблем, а під танком так рвоне, що його багатотонну башту, як сковорідку, зносить. Екіпажу вціліти після такого вибуху неможливо. А ще духи спеціально ставили міни під конкретну машину по рахунку в колоні – десяту, сімнадцяту. Вони вже добре знали, що сімнадцятим ітиме, наприклад, бензовоз... Загалом, там всього вистачало. Якось ми розвозили по афганським кишлакам борошно, а на другий день з тих дувалів нас несподівано обстріляли – загинув наш взводний, який був зверху на броні. У відплату за свого вбитого командира ми зривали те поселення із землею... На війні, як на війні – або ти, або тебе...

...У своїх чисельних бойових операціях механік-водій Віталій Калінчук не раз прикривав рятівною бронєю своїх товаришів. За одну таку бойову операцію його було нагороджено медаллю "За відвагу". "Ми тоді щойно повернулися з чергового виїзду, - скромно розповідає Віталій про той епізод, - як по раці нам знову передали наказ – вийти на виручку саперному батальйону, який, супроводжуючи колону, у провінції Черікар потрапив у душманську засідку і цілий тиждень не міг з неї вивратись, несучи втрати. Там, дійсно, була складна ситуація: з однієї сторони вузької дороги глибока ущелина, з іншої – гірські скелі. На них і засіли моджахеда, які класично підбивши кілька перших та останніх

– на насосній станції. Нині – безробітний. Сімейне життя теж не склалося: сказалося пережите і побачене в Афганістані, як наслідок – нервовість, ранимість, взаємне непорозуміння, заглядання в чарку.

- Живу зараз на материнську пенсію, адже роботи в селі нема, - з сумом зізнається воїн-інтернаціоналіст. - А тих пільг, які належать мені як учаснику бойових дій, в реальності – як кіт наплакав. Поїхати на заробітки теж не маю змоги – мати вже старенька і старший брат лежить в хаті паралізований та прикутий до ліжка. Постійно, то мати, то я сидимо біля нього, доглядаємо. До пенсії ще далеко, тож всі мої заробки – це коли підсоблю щось по господарству односельцям. Важко жити тут, у маленькому, відживаючому своє, селі, де з жителів ледве душ 20 набереться, не кажучи вже про те, щоб створити сім'ю. Але я не жаліюся –

НА ФОТО: серед бойових побратимів у першому ряду посередині - В. Калінчук

машин, не давали колоні змоги вийти з їхньої зони і методично її розстрілювали. Ми ж, прибувши на місце, вивели всіх за дві години... За те, що в цьому бою я вивів з-під душманського обстрілу і врятував на броні свого БМП багатьох солдат, мене й було представлено до нагородження медаллю "За відвагу", хоча механіків-водіїв нагороджували дуже рідко. Вручаю нагороду особисто командуючий нашою 40-ю армією..."

Служба в Афганістані не минула для Віталія Калінчука безслідно й дотепер озивається болем у тілі та гіркотою в душі, після бойового гартування дуже чутливою до соціальної несправедливості. Війна всім дається взнаки. От і йому воно було знайти місце в мирному житті, хоч спочатку, при поверненні додому, працював трактористом у радгоспі, затиш машиністом

кому потрібні мої проблеми. Зате тут – спокійно, гарна природа, яка радує душу. Дрова теж, слава Богу, є, не мерзнемо. Отак і живем помалу. Що був на афганській війні - я нітрохи не жалю. Афган – хороша школа. Там відразу видно, хто є хто і, якби можна було, я знову пішов би туди, не вагаючись...

Йому й досі сниться Афганістан, сняться ті гори і піски, а в альбомі зберігаються численні фотографії бойових побратимів. Багатьох з них уже нема серед живих, але залишилася пам'ять. Саме як пам'ять про ті події, Віталій Калінчук свято береже свій десантський кітлий та голубий берет, який, разом з нагородами, одягає двічі на рік – на День ПДВ і на 9 травня, який став для нього подвійним, особливим святом.

Сергій Тишковець